

Гроші, фінанси та кредит

УДК 338:351.863

Захарін Сергій Володимирович

доктор економічних наук, професор

Тяньцзинський університет іноземних мов (КНР)

Захарин Сергей Владимирович

доктор экономических наук, профессор

Тяньцзиньский университет иностранных языков (КНР)

Zakharin Sergii

doctor of economic Sciences, Professor

Tianjin Foreign Study University (China)

Левчук Наталія Іванівна

кандидат економічних наук, доцент, старший науковий співробітник

ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України» (Україна)

Левчук Наталья Ивановна

кандидат экономических наук, доцент, старший научный сотрудник

ГУ «Институт экономики и прогнозирования НАН Украины» (Украина)

Levchuk Natalia

candidate of economic Sciences, associate Professor, senior researcher

Institute of Economics and forecasting of NAS of Ukraine (Ukraine)

Лі Інін

PhD, професор

Тяньцзинський університет іноземних мов (КНР)

Ли Инин

PhD, профессор

Тяньцзиньский университет иностранных языков (КНР)

Li Yining

PhD, Professor

Tarczynski University of foreign languages (China)

**ПЕРСПЕКТИВИ КИТАЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОГО
СПІВРОБІТНИЦТВА В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ІНІЦІАТИВИ
«ОДИН ПОЯС – ОДИН ШЛЯХ»
ПЕРСПЕКТИВЫ КИТАЙСКО-УКРАИНСКОГО
СОТРУДНИЧЕСТВА В КОНТЕКСТЕ РЕАЛИЗАЦИИ
ИНИЦИАТИВЫ «ОДИН ПОЯС – ОДИН ПУТЬ»
POSSIBILITIES CHINESE-UKRAINIAN COOPERATION IN THE
CONTEXT OF THE «ONE ZONE – ONE ROAD»**

Анотація: Проаналізовано сучасні тенденції співробітництва між Україною та КНР. Описано зміст ініціативи «Один пояс – один шлях». Подано оцінку перспектив розширення китаїсько-українського інвестиційного співробітництва. Внесено пропозиції щодо можливостей приєднання України до вказаної ініціативи.

Зроблено висновок, що приєднання України до ініціативи «Один пояс – один шлях» є економічно обґрунтованим і дозволить «розблокувати» інвестиційні проекти за участю китаїських інвесторів, отримати доступ до дешевих кредитних ресурсів для розбудови інфраструктурних об'єктів, вжити подальших заходів для гармонізації торговельних, транспортних, митних та логістичних процедур.

Зазначено, що приєднання України до ініціативи «Один пояс – один шлях» дозволить отримати додаткові іноземні інвестиції, що призведе до поліпшення показників платіжного балансу. Найбільш привабливими проектами є оновлення портової інфраструктури, закупівля інноваційного залізничного устаткування, розбудова транспортних переходів на кордонах з європейськими державами. Це особливо актуально в контексті втрачання вітчизняною економікою свого транзитного потенціалу, що ми спостерігаємо нині.

Вказано, що у подальшому слід провести дослідження, що

спрямовані на економічне обґрунтування та прогнозування наслідків управлінських рішень у сфері активізації китайсько-українського співробітництва із застосуванням економетричних методів.

Ключові слова: *інвестиції, інвестиційне співробітництво, інфраструктурні проекти, Китай, Україна.*

Аннотація: *Проанализированы современные тенденции сотрудничества между Украиной и КНР. Описано содержание инициативы «Один – один путь». Дана оценка перспектив расширения китайско-украинского инвестиционного сотрудничества. Внесены предложения относительно возможностей присоединения Украины к указанной инициативе.*

Сделан вывод, что присоединение Украины к инициативе «Один пояс – один путь» является экономически обоснованным и позволит «разблокировать» инвестиционные проекты с участием китайских инвесторов, получить доступ к дешевым кредитным ресурсам для развития инфраструктурных объектов, принять дальнейшие меры для гармонизации торговых, транспортных, таможенных и логистических процедур.

Отмечено, что присоединение Украины к инициативе «Один пояс – один путь» позволит получить дополнительные иностранные инвестиции, что приведет к улучшению показателей платежного баланса. Наиболее привлекательными проектами являются обновление портовой инфраструктуры, закупка инновационного железнодорожного оборудования, развитие транспортных переходов на границах с европейскими государствами. Это особенно актуально в контексте утраты отечественной экономикой своего транзитного потенциала, что мы наблюдаем сейчас.

Указано, что в дальнейшем следует провести исследования,

направленные на экономическое обоснование и прогнозирование последствий управленческих решений в сфере активизации китайско-украинского сотрудничества с применением эконометрических методов.

Ключевые слова: *инвестиции, инвестиционное сотрудничество, инфраструктурные проекты, Китай, Украина.*

Summary: *Analyzed the current trends of cooperation between Ukraine and China. We describe the content of the initiative "One Zone – one Road". The assessment of the prospects for expanding China-Ukrainian investment cooperation. The suggestions concerning the trajectory of Ukraine's integration to the initiative.*

It is concluded that Ukraine's accession to the initiative of "One Zone – one Road" is economically justified and allow to "unblock" investment projects with participation of Chinese investors to access cheap credit resources for development of infrastructure facilities, to take further measures for the harmonization of trade, transport, customs and logistics procedures.

Noted that Ukraine's accession to the initiative of "One Zone – one Road" will provide additional foreign investment that would improve the balance of payment. The most attractive projects are the upgrading of port infrastructure, purchase of innovative rail equipment, the development of transport crossings on the borders with the European States. This is especially true in the context of loss of national economy of its transit potential, what we are seeing now.

It is indicated that you should continue to conduct research aimed at the economic justification and prediction of the consequences of managerial decisions in the sphere of revitalization of the Chinese-Ukrainian cooperation with the application of econometric methods.

Key words: *investments, investment cooperation, infrastructure projects, China, Ukraine.*

Постановка проблеми. З 2011 р. між КНР та Україною встановлено відносини стратегічного партнерства. У січні 2017 р. обидві країни святкували 25-річчя встановлення дипломатичних відносин. Вказане створює додаткові можливості для активізації китайсько-українського співробітництва у економічній сфері.

Китайська влада оголосила про ініціативу «Один пояс – один шлях» (або «Економічний пояс Великого Шовкового Шляху»), яка за змістом представляє собою особливу форму поглибленого співробітництва Китаю, держав Центральної Азії та Європи. Вона спрямована, зокрема, на гармонізацію торговельних, митних, транспортних, логістичних та інших процедур.

За таких обставин виникає необхідність у виробленні науково обґрунтованих рекомендацій, спрямованих на обґрунтування перспективних форм китайсько-українського співробітництва, у тому числі в контексті реалізації ініціативи «Один пояс – один шлях».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Над проблемами українсько-китайського співробітництва у торговельно-економічній та інвестиційній сферах плідно працюють вітчизняні науковці А.Гончарук [2], С.Кошовий [2], В.Поворозник [6], В.Перебийніс [6], Є.Ярошенко [8], а також іноземні науковці М.Качмарські [9], Л.Зуокуї [10] та ін. В той же час у економічній літературі майже не представлено глибоких оцінок щодо можливостей та перспектив участі України у реалізації інфраструктурних інвестиційних проєктів в рамках ініціативи «Один пояс – один шлях».

Формулювання мети статті (постановка завдання) – надати науково обґрунтовані узагальнення та рекомендації з проблем розширення китайсько-українського співробітництва, у тому числі в контексті можливості приєднання України до проєкту «Один пояс – один шлях».

Виклад основного матеріалу. Між Китайською Народною Республікою (КНР) та Україною встановлено відносини стратегічного

партнерства [1]. Нині договірно-правова база двосторонніх відносин, за повідомленням Міністерства закордонних справ України, налічує понад 300 документів, у тому числі 178 документів основного списку (угоди і договори) [3]. Зокрема, у 1992 р. між Урядом України і Урядом Китайської Народної Республіки укладено Угоду про торговельно-економічне співробітництво, відповідно до якої між сторонами встановлено режим найбільшого сприяння щодо стягнення митних зборів на експортні та імпорتنі товари обох країн, податків та інших внутрішніх зборів.

Вказане створює привабливе політичне та правове підґрунтя для активізації економічного співробітництва між КНР та Україною. Проте обсяги економічного співробітництва між підприємствами обох країн не можна вважати задовільними. Протягом 2014-2015 рр. між Україною та КНР зафіксовано зниження обсягів динаміки зовнішньої торгівлі товарами та послугами. Згідно даних Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, у 2015 р. загальний товарообіг між КНР та Україною становив 6,339 млрд.дол.США (зниження порівняно з попереднім роком на 22,5%), експорт – 2,439 млрд.дол.США (зниження – на 10,3%), імпорт – 3,898 млрд.дол.США (зниження – 28,6%) [4]. Станом на початок 2016 р. загальний обсяг нагромаджених в Україні китайських інвестицій становив 20,2 млн.дол. [5], що аж ніяк не можна вважати значною сумою.

Зниження темпів економічного співробітництва між КНР та Україною можна пояснити низкою об'єктивних та суб'єктивних причин, ключовими серед яких є загальна політична нестабільність в Україні, наявність конфлікту на Сході України та неконтрольованих владою територій, низький рівень захисту іноземних інвестицій, економічна криза та ін.

7 вересня 2013 р. Голова КНР Сі Цзіньпін, виступаючи у Казахстані оголосив про ініціативу «Один пояс – один шлях» (створення «Економічного поясу Великого Шовкового Шляху») як нової форми поглибленого співробітництва Китаю, держав Центральної Азії та Європи

[2; 6]. У листопаді 2014 р. китайська влада оголосила про створення інвестиційного фонду у розмірі 40 млрд.доларів США, що можуть бути використані на реалізацію інвестиційних проектів з розвитку наземної та морської інфраструктури [2; 8].

Результатом цієї інтеграції має стати, зокрема, повне зняття бар'єрів, що заважають вільному руху економічних факторів, у першу чергу, факторів китайського походження (товарів, послуг, капіталів, робочої сили, валюти тощо) [10]. Вказане, в свою чергу, має призвести до зростання обсягів торгово-економічного співробітництва між Китаєм з одного боку та країнами Азії та Європи з іншого.

Станом на початок 2017 р. 17 держав світу заявили про свій намір взяти в участь у вказаній ініціативі, у тому числі про своє бажання долучитися до ініціативи публічно заявили Уряди Казахстану, Комбоджи, Лаосу, Шрі-Ланки, Мальдів, Польщі, Литви, Російської Федерації, Ізраїлю, Австрії, Греції, Таджикистану, Афганістану, Туреччини, Індонезії, Єгипту, Угорщини [2]. Потенційно, на думку китайських економістів, ініціатива передбачає участь понад 60 держав [8; 9].

Україна поки що не сформулювала чіткої позиції щодо участі у ініціативі. Вочевидь, це пояснюється наявністю значних внутрішніх проблем, у тому числі у сфері фінансування дефіциту державного бюджету та погашення державного боргу. Не дивлячись на млявість китайсько-українського економічного співробітництва, КНР та Україна мають значні взаємні інтереси у економічній сфері. В Україні відкрито представництва або філії китайських фірм Huawei, ZTE, Xinwei. У Китаї працюють представництва українських підприємств - ГК «Укрспецекспорт», ВАТ «Мотор-Січ», ВАТ «ФЕД», «Креатив Груп», «Корум Груп».

Між КНР та Україною існує значний потенціал розширення співробітництва у сфері випуску високотехнологічної продукції у аерокосмічній сфері, енергомашинобудуванні, автомобілебудуванні,

проектування та виробництва літальних апаратів.

Перебуваючи в Україні, заступник Міністра комерції КНР Цянь Кемін наголосив на необхідності успішного завершення розпочатих інвестиційних проектів та пошуку нових «точок зростання» (реалізація нових ініціатив у сфері сільського господарства; реалізація проектів доступного житла, модернізація портової та залізничної інфраструктури тощо) [7; 10].

З урахуванням позиції Міністерства економічного розвитку і торгівлі України, яке участь України у вказаній ініціативі оцінило позитивно, слід розробити проект Плану спільних дій КНР та України («Дорожню карту»), який має передбачати реалізацію низки заходів правового, економічного, адміністративного та організаційного характеру. Зрозуміло, що остаточні рішення мають бути ухвалені на політичному рівні.

Ключовим завданням для економічного блоку Уряду є продовження радикальних економічних реформ, запровадження гнучких механізмів регулювання економічної активності, проведення виваженої структурно-інвестиційної політики, створення сприятливого ділового клімату для іноземних інвесторів.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Згідно нашої оцінки, існують значні резерви активізації китайсько-українського економічного співробітництва. Приєднання України до ініціативи «Один пояс – один шлях» є економічно обґрунтованим, оскільки це дозволить «розблокувати» інвестиційні проекти за участю китайських інвесторів, отримати доступ до дешевих кредитних ресурсів для розбудови інфраструктурних об'єктів, вжити подальших заходів для гармонізації торгівельних, транспортних, митних та логістичних процедур.

Загально визнано, що Україна має вигідне економіко-географічне становище, але це становище має приносити відчутні позитивні результати

у вигляді припливу інвестицій та збільшення доходу.

Крім того, приєднання України до вказаної ініціативи дозволить отримати додаткові іноземні інвестиції, що призведе до поліпшення показників платіжного балансу. Найбільш привабливими проектами є оновлення портової інфраструктури, закупівля інноваційного залізничного устаткування, розбудова транспортних переходів на кордонах з європейськими державами. Це особливо актуально в контексті втрачання вітчизняною економікою транзитного потенціалу.

Обговорення економічних перспектив участі України у вказаній ініціативі слід провести під егідою Комісії зі співробітництва між Урядом України та Урядом КНР (зокрема, за участю фахівців Підкомісії з питань торговельно-економічного співробітництва). За наслідками цього обговорення, яке має пройти із залученням провідних експертів, слід підготувати проекти відповідних нормативних документів.

В рамках активізації двостороннього економічного співробітництва слід передбачити інструменти моніторингу інвестиційної взаємодії підприємств КНР та України, у тому числі з можливістю оперативного вирішення проблем китайських інвесторів в Україні.

Доцільне започаткування Самміту (конференції) високого рівня з перспектив економічного та гуманітарного співробітництва між Україною та КНР, що може проводитись щорічно або один раз на два роки.

У подальшому слід провести дослідження, що спрямовані на економічне обґрунтування та прогнозування наслідків управлінських рішень у сфері активізації китайсько-українського співробітництва із застосуванням економетричних методів.

Література

1. Відносини з країнами Азійсько-Тихоокеанського регіону [електронний ресурс]. – Доступний з: <http://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/bilateral-cooperation/asia-and-oceania>.
2. Гончарук А. Шовковий шлях: від концепції до практичних кроків (формат взаємодії 16+1) / А.Гончарук, С.Кошовий // Стратегічна панорама. – 2016. - № 1. – С. 26-35.
3. Договірно-правова база між Україною та Китаєм [електронний ресурс]. – Доступний з: <http://china.mfa.gov.ua/ua/ukraine-cn/legal-acts>.
4. Зовнішньоекономічна діяльність [статистичне видання; електронний ресурс] / Держстат України, 2016. – Доступний з: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
5. Інвестиції зовнішньоекономічної діяльності [статистичне видання; електронний ресурс] / Держстат України, 2016. – Доступний з: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
6. Проект «Один пояс – один шлях»: можливості для України / В.Поворозник, В.Перебийніс. – К.: МЦПД, 2015. – 31 с.
7. Торгово-економічне співробітництво з Китаєм – один з пріоритетів для України сьогодні / Міністерство економічного розвитку і торгівлі України [електронний ресурс]. – Доступний з: <http://me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=afa2e521-ee22-45c6-8802-da0e91224632&title=NataliiaMikolska-TorgovoeconomichneSpivrobotnitstvoZKitamOdinZPrioritetivDliaUkrainiSogodni>.
8. Ярошенко Є. Місце України в глобальних стратегіях Китаю / Є.Ярошенко. – К.: МЦПД, 2015. – 44 с.
9. Kaszmarski M. The New Silk Road: a versatile instrument in China's policy / M. Kaszmarski. – OSW Centre for Eastern Studies, 2015. – Number 161. – 89 p.

10. Zuokui L. Central and Eastern Europe in Building the Silk Road Economic Belt / L. Zuokui. – Working Paper Series on European Studies Institute of European Studies Chinese Academy of Social Sciences. – 2014. – Vol. 8. – No. 3. – 130 p.

References

1. Vidnosyny z krajinamy Azijsko-Tykhookeansjkogho regionu [elektronnyj resurs]. – Dostupnyj z: <http://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/bilateral-cooperation/asia-and-oceania>.
2. Ghoncharuk A. Shovkovyj shljakh: vid koncepciji do praktychnykh krokiv (format vzajemodiji 16+1) / A. Ghoncharuk, S. Koshovyj // Strategichna panorama. – 2016. - # 1. – S. 26-35.
3. Doghovirno-pravova baza mizh Ukrajinou ta Kytajem [elektronnyj resurs]. – Dostupnyj z: <http://china.mfa.gov.ua/ua/ukraine-cn/legal-acts>.
4. Zovnishnjoekonomichna dijalnistj [statystychny vydannja; elektronnyj resurs] / Derzhstat Ukrainy, 2016. – Dostupnyj z: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
5. Investyciji zovnishnjoekonomichnoji dijalnosti [statystychny vydannja; elektronnyj resurs] / Derzhstat Ukrainy, 2016. – Dostupnyj z: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
6. Proekt «Odyn pojas – odyn shljakh»: mozhlyvosti dlja Ukrainy / V. Povoroznyk, V. Perebyjnis. – K.: MCPD, 2015. – 31 s.
7. Torghovo-ekonomichne spivrobitnytvo z Kytajem – odyn z priorytetiv dlja Ukrainy sjoghodni / Ministerstvo ekonomichnogho rozvytku i torghivli Ukrainy [elektronnyj resurs]. – Dostupnyj z: <http://me.gov.ua/News/Detail?lang=uk-UA&id=afa2e521-ee22-45c6-8802-da0e91224632&title=NataliiaMikolska-TorgovoekonomichneSpivrobitnytvoZKitamOdinZPrioritetivDliaUkrainiSogodni>.

8. Jaroshenko Je. Misce Ukrajinny v globalnykh strategiyakh Kytaju / Je.Jaroshenko. – K.: MCPD, 2015. – 44 s.
9. Kaszmarski M. The New Silk Road: a versatile instrument in China`s policy / M. Kaszmarski. – OSW Centre for Eastern Studies, 2015. – Number 161. – 89 p.
10. Zuokui L. Central and Eastern Europe in Building the Silk Road Economic Belt / L.Zuokui. – Working Paper Series on European Studies Institute of European Studies Chinese Academy of Social Sciences. – 2014. – Vol. 8. – No. 3. – 130 p.